

Глушков Олег Анатолійович, кандидат технічних наук, доцент, директор Відокремленого структурного підрозділу, glushkovuk99@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-6423-2239

*Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу Одеського національного технологічного університету
вул. Левітана, 46-а, м. Одеса, Україна, 65088*

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА: КОРИСНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. Статтю присвячено вивченню міжнародного досвіду виробництва продукції тваринництва та обґрунтуванню аспектів його імплементації в контексті України. Мета дослідження – проаналізувати глобальні тенденції розвитку тваринництва в умовах трансформації на світовому ринку та визначити потенційні напрями адаптації та стратегічного розвитку галузі в Україні.

В статті розглянуто сучасні глобальні тенденції розвитку тваринництва як ключового сегмента аграрного сектору, з урахуванням впливу демографічних, економічних, кліматичних та соціальних чинників. В дослідженні представлено динаміку змін на світовому м'ясному ринку, проаналізовано зростання споживчого попиту на продукцію тваринного походження, зокрема м'яса птиці, свинини, яловичини та баранини, а також трансформацію регіональних особливостей споживання. В дослідженні обґрунтовано, що сталий розвиток сільського господарства неможливий без ефективного функціонування тваринницької галузі, яка забезпечує продовольчу безпеку, збереження довкілля та розвиток сільських територій. Проаналізовано статистичні дані щодо темпів зростання світового виробництва і споживання м'яса, структури споживання за регіонами, а також факторів, які формують глобальні тренди, зокрема: технологічні інновації, спалахи хвороб, зміни клімату, еволюція харчових уподобань. Виявлено, що одним із головних викликів для розвитку тваринництва є зростання витрат на корми, епізоотії, коливання світових цін та впровадження нових стандартів якості. Дослідження сучасного стану та перспектив розвитку тваринництва дозволило виявити низку стратегічних можливостей для України. Зокрема, підкреслено потребу в інтеграції принципів сталого виробництва, посиленні експортного потенціалу, розвитку ветеринарної інфраструктури та диверсифікації продукції відповідно до нових потреб споживачів. Проаналізовано перспективи України щодо зміцнення позицій на глобальному ринку м'яса, особливо в сегменті м'яса птиці та свинини, за умов модернізації технологій, дотримання екологічних стандартів і запровадження ефективних механізмів управління ризиками. Загалом, дослідження дозволило прийти до висновку, що в глобальному та національному контексті тваринництво можна розглядати як драйвер економічного розвитку, інструмент продовольчої безпеки та адаптації до глобальних викликів XXI століття.

Ключові слова: тваринницька продукція, тваринництво, сталий розвиток, продовольча безпека, глобальні виклики, аграрний сектор.

Glushkov Oleg, PhD (Candidate of technical sciences), Associate Professor, Director of Separated Structural Subdivision, glushkovuk99@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-6423-2239

Professional College of Oil and Gas Technologies, Engineering and Service Infrastructure of Odesa National University of Technology

GLOBAL TRENDS IN LIVESTOCK PRODUCTION: VALUABLE EXPERIENCE FOR UKRAINE

Abstract. *The article is devoted to studying international experience in livestock production and the justification of aspects of its implementation in Ukraine. The study aims to analyze global trends in livestock development amid transformations in the international market and identify potential directions for adaptation and strategic development of the sector in Ukraine.*

The article examines current global trends in livestock development as a key segment of the agricultural sector, considering the influence of demographic, economic, climatic, and social factors. The study presents the dynamics of changes in the global meat market, analyzes the growing consumer demand for animal products, particularly poultry, pork, beef, and lamb, and examines the transformation of regional consumption patterns. It substantiates that sustainable agricultural development is impossible without the effective functioning of the livestock sector, which ensures food security, environmental protection, and rural development.

Statistical data are analyzed regarding the growth rates of global meat production and consumption, regional consumption structures, and the factors shaping global trends, such as technological innovations, disease outbreaks, climate change, and dietary preferences. One of the main challenges for the development of livestock production is the rising cost of feed, epizootics, global price fluctuations, and the introduction of new quality standards.

The study of livestock production's current state and development prospects revealed several strategic opportunities for Ukraine. In particular, the need to integrate sustainable production principles, enhance export potential, develop veterinary infrastructure, and diversify products according to new consumer demands is emphasized. The article analyzes Ukraine's prospects for strengthening its position in the global meat market, especially in the poultry and pork segments, provided there is modernization of technologies, compliance with environmental standards, and effective risk management mechanisms.

Overall, the study concludes that livestock production can be viewed as a driver of economic development, a tool for food security, and a means of adaptation to the 21st-century challenges in both global and national contexts.

Keywords: *livestock products, production, sustainable development, food security, global challenges, agricultural sector.*

Постановка проблеми. За сучасних умов глобалізації та зростаючих викликів продовольчої безпеки виробництво продукції тваринництва набуває стратегічного значення для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору та економіки в цілому. На тлі стрімкого зростання населення, зміни структури споживання, урбанізації, зміни клімату, деградації природних ресурсів та геополітичної нестабільності, перед галуззю тваринництва постають нові вимоги щодо ефективності, екологічності та соціальної відповідальності. Водночас, зростає конкуренція на світових аграрних ринках, активізується трансформація традиційних підходів до ведення господарства, впроваджуються інноваційні технології, цифровізація, автоматизація та біоінженерія, що істотно

змінює ландшафт глобального виробництва тваринницької продукції. У цьому контексті особливої актуальності набуває необхідність ґрунтовного аналізу глобальних тенденцій виробництва продукції тваринництва з урахуванням регіональних особливостей, структури аграрного виробництва, техніко-технологічного рівня та інституційного середовища. Визначення домінуючих трендів, потенційних ризиків та точок зростання формує передумову для забезпечення ефективної стратегії розвитку тваринництва на національному та міжнародному рівнях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аспекти виробництва продукції тваринництва є предметом численних наукових досліджень, що охоплюють різні напрями розвитку галузі, її виклики та перспективи. У контексті актуальних глобальних викликів питання виробництва тваринницької продукції набуває особливої важливості. За даними Подсоха А., Гаврильченко О., Чередник А. [5], аграрний сектор, зокрема тваринництво, має потенціал для протидії кризовим явищам завдяки адаптації технологій та оптимізації виробничих процесів. Дослідження Ердау М. [6] присвячено перспективам розвитку галузі в умовах кліматичних змін, обмежених ресурсів і соціально-економічних проблем, також вчений акцентує увагу на необхідності впровадження сталих практик ведення тваринництва та покращення доступу до технологій. Ахуджа В. та Редмонд Е. [7] підкреслюють важливість тваринницьких послуг для бідних верств населення, які часто залежать від тваринництва як основного джерела доходу та харчування. Автори висвітлюють роль ветеринарних, розведенських та інших послуг у підвищенні продуктивності і життєвого рівня, що є важливим фактором соціального розвитку в країнах із низьким рівнем доходів. Вчені Бодірскі Б. Л., Ролінські С., Бієвальд А., Вайнль І., Попп А. та Лоце-Кампен Г. [8] спрогнозували значне зростання потреб у тваринницькій продукції через демографічний розвиток та підвищення рівня життя. Водночас автори визначили виклики в галузі, пов'язані з екологічним впливом тваринництва, та закликають до розробки інноваційних підходів для забезпечення сталого виробництва та споживання.

Незважаючи на широке висвітлення тенденцій розвитку тваринництва в працях провідних дослідників, деякі аспекти нерозкриті в повній мірі. Зокрема ґрунтового аналізу потребують питання функціонування галузі в глобальному вимірі та аспекти імплементації досвіду провідних економік світу в український аграрний сектор.

Мета дослідження – проаналізувати глобальні тенденції розвитку тваринництва в умовах трансформацій на світовому ринку та визначити потенційні напрями адаптації та стратегічного розвитку галузі в Україні.

Виклад основних результатів дослідження. Останніми роками людство сформувало основи ідеології розвитку майбутнього на найближчі десятиліття де базисною концепцією XXI століття є сталий розвиток. Очевидно, що досягнення таких цілей сталого розвитку, як подолання голоду, забезпечення здорового способу життя і добробуту населення, доступ до чистої води і санітарії, боротьба зі змінами клімату та їх наслідками, неможливо без урахування тих глобальних викликів, які нині постають перед людством: за даними Інституту світових ресурсів, при зростанні населення світу в 10 млрд. людей до 2050 року, світова пропозиція продовольства має збільшитися на 62 %, щоб задовольнити зростаючий попит на продукти харчування [1]. Тож, швидке зростання чисельності населення, процеси міграції і урбанізації формують необхідність збільшення потреб у продуктах харчування, особливо щодо продуктів тваринного походження (м'яса, молока, яєць тощо) та сприяють розширенню світового ринку м'яса, при цьому найвищий приріст споживання м'яса очікується в Азійсько-Тихоокеанському та Латиноамериканському регіонах.

Однією з найважливіших тенденцій розвитку сільського господарства у світі є стрімке зростання міжнародної торгівлі аграрною продукцією. За останні 20 років обсяги світового експорту сільськогосподарських товарів зросли на вражаючі 300 %, збільшившись із 411 до 1218 мільярдів доларів США [2]. Така динаміка свідчить про глобалізацію агропродовольчих ринків і зростаючу взаємозалежність країн у забезпеченні населення продуктами харчування.

Найбільш вагомими сегментами на світовому м'ясному ринку залишаються: м'ясо птиці (насамперед курятина), свинина, яловичина та телятина, баранина. Кожен із цих сегментів має свою специфіку розвитку, що зумовлена як технологічними особливостями виробництва, так і культурно-релігійними уподобаннями споживачів у різних регіонах світу. Зокрема, м'ясо птиці останніми роками демонструє найвищі темпи зростання – завдяки відносній дешевизні, швидким циклам вирощування та високому рівню рентабельності.

Свинина утримує стійкі позиції в Європі та країнах Східної Азії, хоча періодично стикається з викликами через спалахи африканської чуми свиней. М'ясо ВРХ, попри вищу собівартість, залишається стратегічно важливим у таких країнах, як США, Бразилія та Аргентина. Баранина займає нішеву позицію, але має ключове значення в країнах Близького Сходу та Північної Африки. Загалом, зростання глобальної торгівлі агропродукцією стимулює розвиток виробничих потужностей, впровадження інновацій у тваринництві, посилення контролю якості та формування нових логістичних ланцюгів постачання.

За даними ВООЗ, річне виробництво м'яса, за прогнозами, зросте з 218,0 млн. т. у 1997–1999 рр. до 376,0 млн. т. до 2030 р., що зумовлено зростаючим попитом на продукти, багаті на білок та підвищеною увагою споживачів до здорового харчування у всьому світі [2]. Найвищу частку у світовому споживанні займає Азія (39,6 %), що зумовлено насамперед високою чисельністю населення регіону, зокрема в Китаї та Індії. У Північній Америці (18,8 %) та Європі (16,8 %) споживання м'яса традиційно є високим на 1 особу населення, що відображає усталені харчові практики, підтримувані рівнем доходів (рис. 1).

Споживання м'яса у світі в 2023 р. в середньому складало 49 кг на 1 особу в рік. Лідерами за споживанням м'яса на 1 особу є: Гонконг – 137 кг, США – 124 кг, Австралія – 122 кг, Аргентина – 109 кг, Нова Зеландія – 101 кг, Іспанія – 100кг, Ізраїль – 97 кг. Згідно з даними Організації економічного співробітництва та розвитку зі статистики сільського господарства за 2022 рік,

прогнозується, що до 2031 року доступність білка з м'яса птиці, свинини, яловичини та баранини у світі зросте на 16 %, 17 %, 8 % та 16 % відповідно [4].

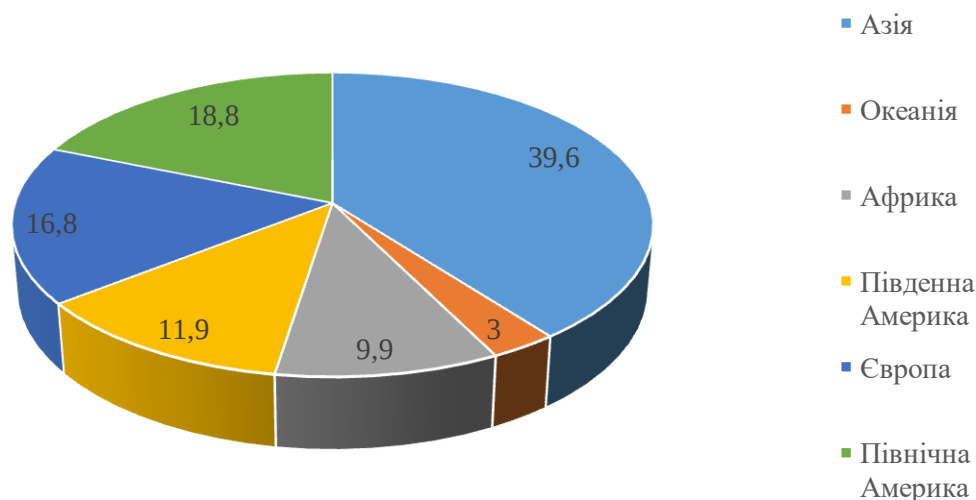

Рисунок 1 – Глобальні тенденції споживання м'яса за макрорегіонами, %
Джерело: [3]

У ХХІ столітті тваринництво, як ключова галузь аграрного сектору, зазнає глибоких трансформацій під впливом глобальних економічних, соціальних і екологічних процесів, що відбуваються на світовому продовольчому, зокрема м'ясному, ринку (рис. 2).

Останні роки цей ринок зазнає серйозних потрясінь, зумовлених різноманітними чинниками, де одним із ключових є зростання світових цін на зернові культури, які становлять основну базу кормової бази для більшості видів сільськогосподарських тварин. Підвищення вартості кормів призводить до подорожчання виробництва м'яса, що безпосередньо позначається на конкурентоспроможності тваринницької продукції. Крім того, істотний вплив мають періодичні спалахи епідемій серед домашніх тварин у різних частинах світу. Випадки африканської чуми свиней, пташиного грипу, ящура та інших небезпечних захворювань змусили країни вдаватися до радикальних заходів - масового знищення поголів'я, запровадження тривалих карантинів, обмеження експорту та внутрішнього переміщення тварин.

Рисунок 2 – Ключові тренди розвитку світового тваринництва

Джерело: авторська розробка

Такі ситуації серйозно порушують виробничі цикли та впливають на стабільність постачання. У результаті багато країн, які традиційно виступали значними експортерами м'яса, були змушені скоротити обсяги виробництва, а подекуди – поступитися позиціями на світовому ринку іншим, менш ураженим державам що спричинило перерозподіл ринків, появу нових гравців і зміни в

торгівельній політиці. Значну роль у трансформації м'ясного ринку відіграють і зміни споживчих уподобань населення. Здорове харчування, етичні міркування, зростання популярності рослинних альтернатив м'ясу та посилення екологічної свідомості – усе це вплинуло на попит. Споживачі дедалі частіше обирають певні види м'яса або ж взагалі знижують його споживання, що зумовлює перерозподіл попиту всередині галузі [6-8].

Таким чином, тваринництво функціонує в умовах підвищеної нестабільності, адаптуючись до численних викликів як економічного, так і біологічного та соціального характеру, його розвиток визначається не лише традиційними аспектами – виробництвом м'яса, молока, яєць – а й інтеграцією інновацій, адаптацією до кліматичних змін і новими вимогами з боку споживачів. Світове тваринництво є важливою складовою агропромислового комплексу та займає вагомую частку світового ВВП: за даними ФАО, тваринницька галузь забезпечує близько 40 % загальної вартості сільськогосподарського виробництва. При цьому внесок сільського господарства у світовий ВВП варіюється залежно від регіону: у розвинених країнах цей показник становить близько 1–4 % ВВП, а у країнах, що розвиваються, частка сільського господарства може сягати до 25 % і більше, де тваринництво відіграє ключову роль у продовольчій безпеці. Нині очевидним є, що зростання виробництва продукції тваринництва відбуватиметься в умовах численних обмежень та негативних чинників: обмеженість світових земельних ресурсів, погіршення економічної ситуації, нераціональне використання сільськогосподарських угідь, кліматичні зміни і інші виклики, що ускладнюють розвиток галузі.

Проаналізовані глобальні тенденції розвитку тваринництва в умовах зростання світового населення, зміни клімату, економічних викликів та трансформацій споживчих переваг, мають вагоме значення для України:

1. Концепція сталого розвитку останніми роками актуальна для України, де сільське господарство традиційно становить значну частину ВВП. З огляду на зростання населення світу та світовий дефіцит продовольства,

посилення виробництва продуктів тваринного походження постають ключовим завданням для забезпечення продовольчої безпеки країни. При цьому необхідно враховувати екологічні виклики, отже українські агровиробники повинні інтегрувати сталий підхід у виробничі процеси, щоб мінімізувати негативний вплив на довкілля.

2. Україна має стратегічно важливе географічне положення та значний експортний потенціал в агросекторі, тому зростання світового експорту сільськогосподарської продукції є для неї потужною можливістю. Розвиток тваринництва зміцнить експортні позиції України на світових ринках, зокрема в сегменті м'яса птиці та свинини, де країна вже демонструє конкурентоспроможність. Проте це вимагає модернізації виробничих технологій, впровадження високих стандартів якості та сертифікації продукції.

3. Українське тваринництво стикається з низкою загроз: зростання цін на корми, спалахи хвороб, що негативно впливає на обсяги виробництва та експорт. Враховуючи великі втрати від епідемій у минулі роки, в Україні потрібні ефективні системи ветеринарного контролю, карантинні заходи та страхування тваринницьких господарств.

4. Зростання інтересу споживачів до здорового харчування, етичних та екологічних аспектів виробництва створює передумови для розвитку нових напрямів в українському тваринництві, таких як органічне тваринництво, виробництво продукції з підвищеними поживними властивостями та розвиток альтернативних білкових джерел, що розширить внутрішній ринок та створить нові ніші для експорту.

5. Для України – країни з достатніми земельними ресурсами, але зростаючими викликами клімату – необхідно розробляти адаптивні стратегії розвитку тваринництва, орієнтовані на ефективне використання кормової бази, впровадження водозберігаючих технологій та відновлюваних джерел енергії, що допоможе зменшити залежність від імпорту кормів та підвищити конкурентоспроможність продукції.

6. Оскільки тваринництво забезпечує значну частку ВВП аграрного сектору України та створює робочі місця, підтримка галузі постає важливою соціально-економічною задачею. З огляду на тенденції урбанізації та міграції, розвиток сільських територій через модернізацію тваринництва сприятиме стабілізації населення в сільській місцевості.

Тож, глобальні тенденції розвитку тваринництва диктують необхідність модернізації галузі з урахуванням світових викликів та можливостей. Україні потрібно активніше впроваджувати інновації, адаптуватися до змін клімату, підвищувати рівень контролю за здоров'ям тварин та враховувати зміну споживчих уподобань, щоб ефективно конкурувати на міжнародному ринку та забезпечити внутрішню продовольчу безпеку.

Висновки. За сучасних умов тваринництво постало однією з галузей, що зазнає значного впливу глобальних трансформацій: економічних, екологічних та соціальних. Зростання чисельності населення планети, підвищення попиту на білкову їжу, урбанізація, зміна споживчих переваг, кліматичні виклики та епізоотичні загрози формують нову архітектуру світового м'ясного ринку. Водночас розвиток міжнародної торгівлі агропродукцією створює можливості для інтеграції країн у глобальні ланцюги постачання, однак вимагає впровадження інновацій, дотримання екологічних стандартів та забезпечення продовольчої безпеки.

Для України, як держави з потужним аграрним потенціалом та стратегічним географічним положенням, вивчення глобальних тенденцій розвитку тваринництва має важливе прикладне значення. З одного боку, це відкриває нові горизонти для нарощування виробництва та експорту продукції тваринного походження, з іншого – актуалізує потребу в системному реформуванні галузі відповідно до принципів сталого розвитку, підвищення якості ветеринарного контролю, енергоефективності та біобезпеки. Майбутній стан тваринництва залежить від здатності галузі оперативно реагувати на виклики часу, інвестувати в інновації, забезпечувати екологічну відповідальність виробництва та відповідати зростаючим запитам споживачів, що є запорукою її стабільного функціонування та розвитку в умовах глобальної нестабільності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ranganathan J., Waite R., Searchinger T., Hanson C. How to Sustainably Feed 10 Billion People by 2050, in 21 Charts. *World Resources Institute*. URL: <https://www.wri.org/insights/how-sustainably-feed-10-billion-people-2050-21-charts>
2. Meat Industry – Size and Share Analysis – Growth Trends and Forecasts (2024-2029). Mordor Intelligence. URL: <https://www.mordorintelligence.com/ru/industry-reports/global-live-stock-and-meat-market-industry>
3. The State of the Global Meat Industry in 2025. EssFeed. 2025. URL: <https://essfeed.com/the-state-of-the-global-meat-industry-in-2025/>
4. Agricultural Outlook 2024-2033, OECD Publishing, Paris/FAO, Rome, 2024. 335 p. DOI: <https://doi.org/10.1787/4c5d2cfb-en>.
5. Podsokha A., Havrylchenko O., Cherednyk A. The potential for ensuring food security in Ukraine in the context of the ongoing military conflict. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2023. Vol. 9(5), P. 215–222. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-5-215-222>.
6. Erdaw M. M. Contribution, prospects, and trends of livestock production in sub-Saharan Africa: a review. *International Journal of Agricultural Sustainability*, 2023. Vol. 21(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/14735903.2023.2247776>
7. Ahuja V., Redmond E. Livestock services and the poor. *Tropical Animal Health and Production*, 2004. vol. 36(3), P. 247–268. DOI: <https://doi.org/10.1023/B:TROP.0000016831.75454.2c>
8. Bodirsky B. L., Rolinski S., Biewald A., Weindl I., Popp A., Lotze-Campen H. Global food demand scenarios for the 21 st century. *PLoS One*, 2015. Vol. 10(11), e0139201. 143678op. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0139201>

REFERENCES:

1. Ranganathan J., Waite R., Searchinger T., Hanson C. How to Sustainably Feed 10 Billion People by 2050, in 21 Charts. *World Resources Institute*. URL: <https://www.wri.org/insights/how-sustainably-feed-10-billion-people-2050-21-charts>
2. Meat Industry – Size and Share Analysis – Growth Trends and Forecasts (2024-2029). Mordor Intelligence. URL: <https://www.mordorintelligence.com/ru/industry-reports/global-live-stock-and-meat-market-industry>
3. The State of the Global Meat Industry in 2025. EssFeed. 2025. URL: <https://essfeed.com/the-state-of-the-global-meat-industry-in-2025/>
4. Agricultural Outlook 2024-2033, OECD Publishing, Paris/FAO, Rome, 2024. 335 p. DOI: <https://doi.org/10.1787/4c5d2cfb-en>.
5. Podsokha A., Havrylchenko O., Cherednyk A. The potential for ensuring food security in Ukraine in the context of the ongoing military conflict. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2023. Vol. 9(5), P. 215–222. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-5-215-222>.
6. Erdaw M. M. Contribution, prospects, and trends of livestock production in sub-Saharan Africa: a review. *International Journal of Agricultural Sustainability*, 2023. Vol. 21(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/14735903.2023.2247776>
7. Ahuja V., Redmond E. Livestock services and the poor. *Tropical Animal Health and Production*, 2004. vol. 36(3), P. 247–268. DOI: <https://doi.org/10.1023/B:TROP.0000016831.75454.2c>
8. Bodirsky B. L., Rolinski S., Biewald A., Weindl I., Popp A., Lotze-Campen H. Global food demand scenarios for the 21 st century. *PLoS One*, 2015. Vol. 10(11), e0139201. 143678op. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0139201>

Надійшла до редакції 29.03.2025р.